

Slovník pojmov podľa Národného štandardu finančnej gramotnosti

Akcia

Cenný papier s ktorým sú spojené práva akcionára ako spoločníka podieľať sa na riadení spoločnosti, jej zisku a na likvidačnom zostatku pri zániku spoločnosti. Patrí do kategórie dlhodobých cenných papierov, vyjadruje podiel majiteľa na majetku konkrétnej akciovej spoločnosti. Trhová cena akcie podlieha výkyvom v závislosti od rôznych faktorov, t. j. akcie majú z cenných papierov najvyššiu volatilitu (fluktuáciu).

Americká hypotéka

Je úverový produkt zabezpečený nehnuteľnosťou, ktorý sa môže na rozdiel od hypotekárneho úveru použiť na akýkoľvek účel. Výhodou oproti spotrebným úverom je nižšia úroková sadzba.

Anuitné platby, anuitné splátky

Anuitné platby alebo splátky sú rovnakými splátkami platenými v pravidelných intervaloch, najčastejšie mesačne, počas celej doby splatnosti úveru. Anuitná splátka úveru sa skladá z dvoch zložiek, a to zo splátky istiny a úroku. Na začiatku úverovou vzťahom najväčší podiel splátky tvorí úrok, na konci naopak istina.

Banka

Je finančná inštitúcia, ktorá prijíma vklady a poskytuje úvery. Okrem toho vykonáva ďalšie činnosti. Na výkon všetkých daných činností má Národnou bankou Slovenska udelené bankové povolenie.

Bankomat

Je zariadenie umožňujúce platobnou kartou vyberať hotovosť. V niektorých bankomatoch však možno aj vkladať hotovosť, uskutočňovať prevod alebo vykonávať platby (napr. dobíjanie kreditu k predplateným kartám mobilného telefónu). Na všetky tieto operácie je nevyhnutné použiť platobnú kartu (debetnú alebo kreditnú) spolu s PIN číslom (pozri pojem PIN).

Bankový prevod

Bankový prevod je najčastejšia forma presunu peňazí medzi dvoma účtami. Ide o formu bezhotovostného platobného styku, ktorý uskutoční banka na základe príkazu osoby oprávnenej nakladať s účtom. Osoba oprávnená nakladať s účtom môže vykonať bankový prevod prevodným príkazom na úhradu alebo na inkaso, prostredníctvom platobnej karty alebo iného platobného prostriedku. Druhy príkazov sú: jednorazový príkaz na úhradu, hromadný príkaz na úhradu alebo inkaso, trvalý príkaz na úhradu alebo inkaso.

Bankrot

Neschopnosť dlžníka splácať záväzky, úpadok. Je to aj spôsob ochrany dlžníka pred veriteľmi pri neschopnosti splácať záväzky.

Bezúročné obdobie

Je v prípade kreditnej karty doba, počas ktorej klient neplatí banke úroky z čerpaného úveru. Obvykle je toto obdobie stanovené na 30 až 50 dní.

Bežný účet

Je bankový produkt, prostredníctvom ktorého môže klient vykonávať každodenné bankové operácie. Medzi základné operácie patrí vklad, výber a prevod peňazí na iný účet. Štandardnými službami spojenými s bežným účtom sú trvalé príkazy a inkaso. Za vedenie bežného účtu si obvyčajne banka účtuje poplatok.

Bohatstvo

Pojem bohatstva je historicky a miestne relatívnou kategóriou, môže to byť stav spoločensky nadpriemerného uspokojovania potrieb alebo súhrn hmotných a nehmotných statkov, v ktorých je nahromadená zhmotnená ľudská práca.

Bonita

Úverová spôsobilosť klienta (schopnosť splácať úver)

Bonus

Nárok poisteného na zľavu z poistného v dôsledku bezškodového priebehu poistenia.

Cash advance

Je doplnková služba k platobným kartám a slúži na výber hotovosti v domácej alebo tiež cudzej mene. Umožňuje vybrať hotovosť prostredníctvom platobnej karty na pobočke banky alebo v zmenárni.

Cash flow

Je to výkaz skutočných alebo očakávaných peňažných príjmov a výdavkov spoločnosti. Teda môže byť zostavený spätne za predchádzajúce obdobie (napr. mesiac) alebo na nasledujúce obdobie. Pre rodinu to môže byť v podobe rozpočtu. Aby sme si napr. na bankovom účte nastavili trvalé príkazy na úhradu na dni po výplate, kedy vieme, že tam bude dostatok peňazí.

Cash back

Je spôsob získania hotovosti prostredníctvom platobnej karty pomocou platobného terminálu (POS-pozri pojem Platobný terminál). Na výber hotovosti kartou sa väčšinou používa bankomat. Klient si však v niektorých krajinách môže vybrať hotovosť v obmedzenej výške u obchodníka, najčastejšie vo veľkých obchodných reťazcoch, ktoré prevádzkujú platobný terminál.

Cenník, sadzobník poplatkov

Zoznam ponúkaných produktov a služieb, obsahujúci ich podrobný popis a cenu za každú položku uvedenú v cenníku.

Cenný papier

Peniazmi oceniteľné právo na majetkové plnenie alebo majetkový nárok vlastníka cenného papiera voči emitentovi, t. j. tomu, kto cenný papier emitoval (vydal). Na druhej strane predstavuje dlh alebo majetkovú povinnosť emitenta cenného papiera voči vlastníkovi cenného papiera. Môže mať podobu listiny (listinný cenný papier) alebo zápisu na účte (zaknihovaný, t. j. dematerializovaný cenný papier).

Číslo bankového účtu

Je jedinečná kombinácia písmen, číslíc a symbolov, určená na identifikáciu bankového účtu. V slovenských podmienkach sa skladá z troch častí: predčíslie účtu (maximálne-miestne6 číslo), základné číslo účtu (maximálne 10-miestné číslo), identifikačného kódu banky (presne-miestne4číslo). Predčíslie nemusí byť súčasťou čísla bankového účtu.

Čistá mzda (netto)

Ak od hrubej mzdy odpočítame poistné na zdravotné a sociálne poistenie, prípadne dôchodkové sporenie, dostaneme čistú mzdu.

Čistý majetok

Meradlo finančného stavu osoby v danom čase, zodpovedajúce tomu, čo osoba vlastní (majetok), mínus to, čo osoba dlhuje (záväzky).

Daň

Je (v slovenskom práve) platba fyzických alebo právnických osôb, ktorá je vynúiteľná, nenávratná, spravidla neúčelová, zákonom určená pravidelne sa opakujúca, a ktorú vyberá štát a orgány miestnej samosprávy v prospech verejných rozpočtov a účelových fondov na úhradu verejných výdavkov vo vopred určenej výške a s presne určeným termínom splatnosti. Dane delíme na priame, nepriame a clá. Dane sa použijú na úhradu výdavkov štátu, krajov, miest a obcí.

Daň z pridanej hodnoty (DPH)

Je daň, ktorá sa vzťahuje takmer na všetky tovary a služby a platíme ju pri ich nákupe. (Vid' bloček z registračnej pokladnice.)

Darcovstvo

Je poskytnutie daru. Dar je súhrn hmotných i nehmotných statkov, ktoré darca dáva a obdarovaný prijíma. Nemusí ísť nevyhnutne o finančný dar, ale napríklad aj o ideu, poznatok, čas alebo výrobok. Proces darovania upravuje darovacia zmluva, pričom darca nevyžaduje od obdarovaného žiadne priame protiplnenie. Sklon k darcovstvu a jeho rozvíjanie sa nazýva filantropia.

Debetná karta

Debetná platobná karta umožňuje okamžitý prístup k vlastným peniazom na bežnom účte. Debetná platobnej karta môže byť vydaná len k bežnému účtu, nemôže teda existovať bez bežného účtu. Pri platbe debetnou kartou v obchode alebo pri výbere z bankomatu používa klient banky vždy iba vlastné peniaze. Najviac môže vybrať peniaze do výšky disponibilného zostatku.

Dedič

Osoba, ktorá nadobúda majetok smrťou poručiteľa na základe zákona alebo závetu, alebo oboch týchto dôvodov.

Devíza

Je pohľadávka znejúca na cudziu menu v bezhotovostnej podobe. Ide napríklad o peňažné prostriedky v cudzej mene, ktoré sú uložené na účet v banke.

Devízový kurz

Je výmenný pomer dvoch mien v prípade bezhotovostných operácií (napr. pri platbe kartou vzahraníčí sa prevod na domácu menu — euro prepočítava devízovým kurzom). Devízový kurz sa líši od valutového kurzu.

Devízový účet

Je bežný účet vedený v inej mene, ako je domáca mena. Účet vedený v inej mene má obvykle aj iné úročenie.

Disponibilný zostatok

Suma peňazí na bežnom účte, ktorou môže klient disponovať, teda ktorú môže použiť na výbery, vklady a prevody. Disponibilný zostatok zahŕňa aj povolené prečerpanie na účte — povolený debet.

Diverzifikácia rizika

Stratégia zameraná na rozloženie (rozptýlenie) rizika výberom širokého portfólia investícií.

Dividenda

Podiel akcionára na zisku spoločnosti, vyplývajúci z vlastníctva akcie spoločnosti. Na vyplatenie dividend nie je právny nárok. Či a v akej výške bude zo zisku za minulý rok vyplatená, rozhoduje valné zhromaždenie akcionárov. Môže byť

vyplácaná vo forme peňažnej hotovosti alebo aj formou nových akcií. Vyjadruje sa buď pevnou sumou, alebo v percentách z menovitej hodnoty akcie.

Disponibilný príjem

Je suma peňazí, ktorá vám zostane k dispozícii z príjmu po zaplatení odvodov a dane.

Dlh

Je povinnosť dlžníka niečo plniť veriteľovi, druhému účastníkovi záväzkového právneho vzťahu. Z platného záväzku je dlžník povinný niečo dať, konať, niečoho sa zdržať alebo niečo trpieť a veriteľ je oprávnený to od neho požadovať.

Dlhodobý úver

Účelovác pôžička splatná spolu s úrokom a všetkými ostatnými príslušnými poplatkami k špecifickému dátumu spravidla o viac ako 5 rokov. Ako príklad by sme mohli spomenúť väčšinu úverov na bývanie.

Dlhopis

Cenný papier vydávaný dlžníkom (emitentom), ktorým môže byť štát, banka, podnik, mesto, alebo aj fyzická osoba, ktorá je zapísaná v obchodnom registri. Dlžník (emitent) sa zaväzuje vyplatiť požičané peniaze podľa vopred stanovených pravidiel vo vopred stanovenom čase a navyše vyplatiť aj úrok. Dlhopis sa označuje aj pojmom obligácia (napr. komunálne obligácie, zamestnanecké obligácie).

Dôchodok

Je to príjem človeka, ktorý nemôže pracovať. Je náhradou za pracovný príjem. Najčastejšie sa vypláca zo zdrojov verejného poistenia. Napríklad starobný dôchodok, invalidný, sirotsky atď.

Dlžník

Z platného záväzku je dlžník povinný niečo dať, konať, niečoho sa zdržať alebo niečo trpieť a veriteľ je oprávnený to od neho požadovať.

Elektronický prevod prostriedkov

Prevod peňazí z jedného účtu na iný bez fyzického prenesenia hotovosti.

Embosovaná platobná karta

Je karta, na ktorej povrchu je vystupujúce (reliéfne) písmo s identifikačnými údajmi majiteľa účtu, ako sú meno držiteľa, číslo karty a dátum splatnosti karty. Embosovanou platobnou kartou je možné platiť u obchodníkov v zariadeniach (tzv. imprinter), ktoré nie sú online- spojené so zúčtovacím centrom ako platobný terminál (pozri POS).

Etika

Súbor morálnych zásad alebo presvedčení, ktorým jednotlivec podriadiť svoje konanie.

Etický kódex finančných inštitúcií

Súbor pravidiel na ochranu klientov finančných inštitúcií, ktoré sa tieto zaviazali dodržiavať.

Etický kódex bánk v oblasti ochrany spotrebiteľa

Je súbor pravidiel na ochranu klienta bankových inštitúcií, ktorým sa riadia všetky členské banky Slovenskej bankovej asociácie. Kódex okrem iného zavádza aj inštitút bankového ombudsmana, ktorý rieši prípadné spory medzi klientom a bankou.

EURIBOR

Je medzibanková referenčná sadzba v rámci európskej ekonomickej a menovej únie, ktorá bola zavedená v roku 1999, za ktorú eurotermínové vklady sú ponúkané jednou bankou inej banke na medzibankovom trhu. Na výpočet a zverejňovanie Euriboru bola zvolená spoločnosť Reuters.

Existenčné minimum, životné minimum

Úroveň zabezpečujúca najnutnejšie základné životné podmienky. Podľa Čl. 39 Ústavy SR má každý občan právo na zabezpečenie základných životných podmienok. Základné životné podmienky sú jedno teplé jedlo denne, ošatenie a prístrešie.

Finančná gramotnosť

Schopnosť používať poznatky a zručnosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť si celoživotné finančné zabezpečenie.

Finančné ciele

Výsledky snaženia jedinca, prostredníctvom ktorých dosiahne žiadané ekonomické uspokojenie.

Finančný agent

Osoba, ktorej činnosť spočíva v ponuke finančných produktov a v sprostredkovaní finančných produktov v prospech jednej alebo viacerých finančných inštitúcií. Finančný agent musí byť zapísaný v registri, ktorý vedie Národná banka Slovenska.

Finančný plán

Dokument, ktorý identifikuje finančné ciele a potreby jednotlivca, očakávané budúce príjmy, úspory, investície, poistenie a činnosti zamerané na zvládanie

dlhov; v typickom prípade obsahuje aj prehľad o čistom majetku fyzickej alebo právnickej osoby.

Finančný poradca

Osoba poskytujúca klientovi konzultačnú a poradenskú činnosť na základe nestrannej analýzy širšieho počtu produktov, dostupných na finančnom trhu. Finančný poradca musí mať na vykonávanie činnosti povolenie udelené Národnou bankou Slovenska.

Finančný trh

Systém trhových vzťahov, finančných inštitúcií, nástrojov a operácií, ktoré sprostredkujú pohyb dočasne voľných peňažných prostriedkov medzi jeho účastníkmi (veriteľmi a dlžníkmi).

Firemná filantropia

Považuje sa za jednu z moderných foriem darcovstva, snaží sa riešiť problémy spoločnosti podporou vzdelávania, inovácií a rozvoja schopností ľudí s cieľom ich sebestačnosti.

Fixný príjem

Je stály, nemenný príjem. Napríklad základný mesačný plat, dôchodok a pod. Dáva človeku pocit bezpečia, istoty.

Fixná úroková sadzba

Fixná úroková sadzba je úroková sadzba pri úveroch, ktorá sa počas doby fixácie nemení. Obdobie fixácie vzniká na základe dohody medzi klientom a bankou. Fixná úroková miera sa najčastejšie používa pri hypotékach. Doba fixácie býva zvyčajne od 1 do 10 rokov.

Fond ochrany vkladov

Je zo zákona poverený zabezpečovaním a výkonom činností, súvisiacich s ochranou vkladov fyzických osôb a zákonom vymedzených právnických osôb, uložených v bankách a pobočkách zahraničných bánk, ktoré sú účastníkmi systému ochrany vkladov v Slovenskej republike, a to sú najmä: sústredovanie finančných príspevkov od bánk a pobočiek zahraničných bánk do Fondu ochrany vkladov a nakladanie s týmito finančnými príspevkami a poskytovanie náhrad za nedostupné vklady v bankách a v pobočkách zahraničných bánk, v rozsahu a za podmienok ustanovených zákonom o ochrane vkladov a všeobecnými podmienkami vyplácania náhrad za zákonom chránené nedostupné bankové vklady. Účastníkmi systému ochrany vkladov v Slovenskej republike, podľa zákona o ochrane vkladov, sú banky a pobočky zahraničných bánk na celom jej území. Od 1. novembra 2008 sa poskytuje jednému vkladateľovi náhrada za nedostupný vklad, chránený podľa zákona č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov v znení neskorších predpisov v plnej výške, t. z. bez limitu.

Garančný fond investícií

Fond slúžiaci na výplatu náhrad za nedostupný klientsky majetok: klientov —obchodníkov s cennými papiermi, správcovských spoločností, vykonávajú cich správu individuálnych portfólií. Na Slovensku sú chránené všetky vklady sporiteľov, nadácií a vybraných podnikov vo výške 100%, obdobne je to aj v prípade Fondu ochrany vkladov.

Hodnoty, rebríček hodnôt

Presvedčenie jednotlivca o tom, čo je dôležité, uznávané a hodnotné. Toto presvedčenie často ovplyvňuje rozhodnutia jednotlivca.

Hrubá mzda (brutto)

Je mzda pred odpočítaním dane, zdravotného a sociálneho poistenia a ďalších povinných a dobrovoľných zrážok. Je to mzda, ktorú si dohodnete v pracovnej zmluve pri nástupe do zamestnania.

Hypotéka

Je dlhodobý úver, ktorého účelom je nadobudnutie, výstavba alebo rekonštrukcia nehnuteľnosti. Podmienkou jeho poskytnutia je zriadenie záložného práva na nehnuteľnosť v prospech banky. Pod hypotékou sa môže rozumieť hypotekárny úver v zmysle zákona o bankách alebo iný úver zaručený nehnuteľnosťou. Takýto úver, na rozdiel od hypotekárneho úveru, môže byť poskytnutý aj do výšky 100 a viac percent hodnoty založenej nehnuteľnosti. Klient si však v tomto prípade nemôže uplatniť nárok na štátnu podporu.

Hypotekárny úver

Je úver s lehotou splatnosti najmenej 4 roky a najviac 30 rokov. Je zabezpečený záložným právom k tuzemskej nehnuteľnosti, financovaný prostredníctvom vydávania a predaja hypotekárnych záložných listov hypotekárnou bankou, ktoré poskytuje hypotekárna banka na zákonom stanovené účely. Môže byť poskytnutý maximálne do výšky 70 % hodnoty založenej nehnuteľnosti. Klient si v prípade hypotekárneho úveru môže uplatniť nárok na štátnu podporu, ak ju štát poskytuje.

Charge karta

Charge karta je druh úverového produktu naviazaného na platobnú kartu. Držiteľ takejto karty vykonáva, podobne ako pri kreditnej karte, počas daného obdobia, zvyčajne 1 mesiaca, transakcie maximálne do výšky schváleného úverového limitu. Na konci obdobia však musí na rozdiel od kreditnej karty uhradiť celý dlh a nemá možnosť splatiť dlh splátkami v neskorších obdobiach.

Chudoba, hmotná núdza

V Slovenskej republike pojem chudoba nie je legislatívne definovaným pojmom. Za jeho synonymum možno považovať pojem hmotná núdza. Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum, ustanovené osobitným predpisom (zákon o životnom minime) a občan a fyzické osoby, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením. S chudobou súvisia aj všeobecné pojmy: sociálne minimum a existenčné minimum, ktoré nie sú oficiálne zadefinované a ani legislatívne upravené.

IBAN (International Bank Account Number)

Medzinárodné číslo bankového účtu, ktoré sa používa pri zahraničných transakciách v rámci EÚ, ktoré má rovnakú štruktúru vo všetkých krajinách únie.

Imprinter

Imprinter je mechanické zariadenie (predchodca online- platobných terminálov — POS), ktoré umožňuje uskutočniť platbu embosovanými platobnými kartami. Obchodník pomocou imprinteru skopíruje potrebné údaje karty na vykonanie platby a držiteľ karty údaje autorizuje svojím podpisom. Prostriedky nie sú z účtu klientovi odúčtované okamžite, ale až po doručení dokumentácie (dokladu o predaji) o vykonanej transakcii obchodníkom svojej banke.

Impulzívne kupovanie

Kupovanie tovarov alebo služieb bez predchádzajúceho zváženia potrieb, cieľov alebo dôsledkov.

Indexácia

Spôsob zachovania reálnej hodnoty poistného plnenia, ktorý je dohodnutý v poistnej zmluve, formou zvyšovania poistnej sumy a poistného v dôsledku existujúcej inflácie.

Inflácia

Znehodnotenie peňazí, ktorého najčastejším prejavom je celkové zvýšenie cenovej hladiny tovarov a služieb v ekonomike; opakom je menej bežná deflácia. Rast obeživa v miere presahujúcej množstvo tovaru a služieb na trhu.

Inkaso, príkaz na inkaso

Inkaso a príkaz na inkaso je spôsob pravidelnej úhrady za služby, ako sú elektrina, nájomné, plyn, telefón, ktorý sa používa v prípadoch, ak uhrádzaná suma nie je rovnaká. Na vytvorenie inkasného spôsobu platenia je nevyhnutné, aby klient, ktorý je majiteľom účtu, dal svojej banke písomný súhlas na prevod

prostriedkov zo svojho účtu, v prospech účtu príjemcu. Ide teda o druh (prevodného) príkazu, ktorý vykonáva banka na pokyn príjemcu, z účtu klienta.

Investovanie

Činnosť, zameraná na rozloženie (umiestnenie) voľného kapitálu, s cieľom jeho zhodnotenia. Najčastejšie ide o nákup cenných papierov, ako sú akcie, dlhopisy, podielové listy a nehnuteľnosti, za účelom dosiahnutia zisku po istom čase.

S investovaním je spojené riziko straty, preto je potrebné analyzovať a rozložiť riziko (minimalizovať ho), vyhodnotiť výšku možného výnosu (investičná stratégia) a stanoviť trvanie investície (investičný horizont).

Istina

Je požičaná suma peňazí, z ktorej banka počíta výšku úrokov, a ktorá sa splácaním znižuje. Jej výška je presne zapísaná v úverovej zmluve.

Jednoduchý úrok

Úrok, počítaný periodicky výlučne z istiny úveru alebo z istiny investície, bez zahrnutia predchádzajúcich získaných úrokov.

Kapitálová strata

Peňažná strata, ktorá vznikne, keď predajná cena majetku klesne pod pôvodnú kúpnu cenu majetku.

Kapitálový výnos

Príjem, ktorý sa dosiahne, keď predajná cena majetku presiahne jeho pôvodnú kúpnu cenu.

Kariéra

Pojem kariéra predstavuje, v širšom zmysle slova, spôsob života a sociálne prostredie, v ktorom trávime väčšinu času dňa, a ktoré sa úzko prelínajú s naším osobným životom. Preto je naplánovanie „správnej“ kariéry pre každého z nás zásadným krokom na dosiahnutie pocitu spokojnosti a kľúčom na dosiahnutie očakávaných životných štandardov.

Karty s uloženou hodnotou

Predplatené plastové karty, ktoré umožňujú nákup do výšky predplateného limitu. Po jeho vyčerpaní sa karta zničí alebo ak je "dobíjateľná", je možné jej limit opätovne doplniť z účtu.

Krádež identity

Je vydávanie sa za inú osobu používaním jej mena, čísla kreditnej alebo debetnej karty, čísla sociálneho zabezpečenia alebo iných osobných informácií za účelom spáchania podvodu.

Kreditná karta

Kreditná platobná karta je úverový produkt, ktorý umožňuje klientovi čerpať úver, do bankou schválenej výšky úverového limitu. Kreditná karta umožňuje, podobne ako debetná platobná karta, uskutočňovať platby a výbery hotovosti. Na rozdiel od debetnej platobnej karty, klient nemusí mať v banke bežný účet. Majiteľ kreditnej karty môže čerpať úver počas istého obdobia (väčšinou 30 až 50 dní) bezúročne. Po uplynutí bezúročného obdobia musí klient zaplatiť minimálnu splátku (od 5 do 10 % z vyčerpanej sumy) a zostatok úverového limitu môže použiť v ďalšom období.

Lehota splatnosti úveru

Je doba, počas ktorej dlžník ácaspl ú ver formou pravidelných splátok. Od lehoty splatnosti je závislá výška splátky. Dlhšia lehota splatnosti znižuje pravidelné splátky, vďaka čomu sa zvyšuje dostupnosť úveru, ale zároveň rastie celková cena úveru.

Likvidita

Je schopnosť uhrádzať svoje záväzky. Vlastnosť aktíva/majetku, ktorá umožňuje vymeniť ho za hotovosť bez straty hodnoty.

Majetok

Predstavuje hmotné i nehmotné prostriedky, ktoré vlastní fyzická osoba alebo právnická osoba a prinášajú jej ekonomický úžitok. Z časového hľadiska môžeme ísť o dlhodobý majetok alebo krátkodobý majetok.

Malus

Postih poisteného z dôvodu nepriaznivého škodvého priebehu poistenia. Malus sa zvyčajne uskutočňuje formou prirážky na poistnom od poistného obdobia, nasledujúceho po vzniku poistnej udalosti.

Medziúver

Je špecifický úverový produkt, poskytovaný len stavebnými sporiteľňami, ktorý slúži na preklopenie časového obdobia do pridelenia cieľovej sumy, uvedenej v zmluve o stavebnom sporení.

Miera výnosnosti

Ročné výnosy investície, vyjadrené v percentách investovanej sumy; tiež známe ako výnos. Príklad: Ročná dividenda vo výške 3 eura vydelená cenou akcie 34 eur = 0,088; čo predstavuje mieru výnosnosti 8,8 %.

Mimoriadna splatnosť úveru

Mimoriadna splatnosť úveru nastáva v prípade, ak klient jednostranne porušil podmienky, za ktorých mu bol poskytnutý úver. V takomto prípade je klient povinný banke splatiť úver, v termíne stanovenom bankou, v celej výške. Podmienky vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru sú stanovené v zmluve o poskytnutí úveru a v obchodných podmienkach. Najčastejším dôvodom na mimoriadnu splatnosť úveru je meškanie so splátkami úveru, použitie úveru na iný účel, ako bol v zmluve stanovený, a poskytnutie nepravdivých údajov banke.

Mzda

Cena práce, obvykle počítaná podľa mzdovej tarify alebo mzdovej sadzby. Vypláca sa v dohodnutých termínoch, spravidla mesačne.

Náhrada mzdy

Pracujúci človek má zo zákona nárok, na návštevu lekára a pod. Hovoríme o nároku na dovolenku, na platené voľno. Za tento čas mu patrí náhrada mzdy. Zamestnávateľ je povinný mu vyplatiť príslušnú sumu v riadnom výplatnom termíne.

Náhrada škody

Odškodnenie za určitú utrpenú ujmu. Poskytuje sa v peniazoch alebo ako vecné plnenie.

Nájomná zmluva

Zmluva, ktorou prenajímateľ prenecháva za nájomné nájomcovi vec, aby ju dočasne (v dojednanej dobe) užíval alebo z nej bral aj úžitky.

Náklady obetovanej príležitosti

Hodnota možných alternatív, ktorých sa osoba vzdá pri výbere jednej na úkor inej, tiež nazývaná alternatívne náklady.

Nákup na splátky

Plán zakúpiť výrobku s malou alebo nulovou akontáciou, jeho prenatím až do doby vyplatenia poslednej splátky. V momente vyplatenia poslednej splátky celá vyplatená suma prevyšuje kúpnu cenu výrobku.

Neplnenie

Nesplnenie finančných záväzkov alebo porušenie zmluvy.

Nepovolené prečerpanie

Ak klient minie viac peňazí, ako je jeho stav na bežnom účte a s bankou nemá dohodu o poskytnutí kontokoreného úveru (povolené prečerpanie „povolený debet“), nastane nepovolené prečerpanie. Klient z prečerpanej sumy platí

výrazne vyšší úrok, ako je to v prípade povoleného prečerpania alebo kreditnej karty.

Nesplatený dlh

Je zostávajúci dlh po zaplatení určitého počtu splátok. Čiže, ak máte pôžičku, koľko ste k určitému dňu ešte banke dlžní.

Neživotné poistenie

Je samostatný druh poistenia, ktorý zahŕňa a poistenie úrazu, poistenie choroby, hnutelných a nehnuteľných vecí proti rôznym rizikám, poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú inej osobe, poistenie úveru, kaucie rôznych finančných strát, poistenie právnej ochrany, asistenčné služby a pod.

Nominálna úroková miera

Je bežná úroková miera, uvedená v zmluve alebo v úrokovom lístku banky, ktorá však na rozdiel od reálnej úrokovej miery neodráža vplyv očakávanej inflácie.

Núdzový fond

Peniaze, vyčlenené na neočakávané výdavky alebo na živobytie, v prípade straty zamestnania.

Obchodné podmienky, všeobecné obchodné podmienky

Sú dokumentom, ktorý upravuje všetky vzťahy medzi klientom a poskytovateľom finančnej služby a sú spravidla súčasťou zmluvy o finančných službách. Súčasťou obchodných podmienok sú napríklad: definície pojmov, spôsob zriadenia, vedenia, zrušenia bežného účtu, spôsob vykonávania platobného styku, spôsob spoplatňovania poskytovaných služieb, spôsob informovania klienta o zmenách a podobne.

Obchodný plán

Pomáha zamerať sa na svoje obchodné ciele, analyzuje ich, vyjasňuje si štruktúru a aktivity manažmentu na vymedzený časový úsek dopredu. Vytvára kritériá, meradlo úspechu, či neúspechu. Je to ideálny dokument na potvrdenie serióznosti spoločnosti a je podmienkou strednodobého až dlhodobého plánovania.

Obligácia

(pozri pojem Dlhopis)

Odňatie, zabavenie vecí

Zabavenie zábezpeky, často bez predchádzajúceho oznámenia, v prípade, že dlžník prestane splácať pôžičku.

Osobný dôchodkový účet

Je samostatným účtom sporiteľa, ktorý si sporí prostriedky v systéme starobného dôchodkového sporenia, v tzv. II. pilieri. Na tomto účte sa akumulujú nasporené finančné prostriedky v podobe tzv. dôchodkových jednotiek. Výška nasporenej sumy na osobnom dôchodkovom účte závisí, jednak od množstva odvedených finančných prostriedkov na tento účet a jednak od úspešnosti investičnej stratégie dôchodkovej správcovskej spoločnosti.. p.a. (Per annum). Je skratka používaná v súvislosti s úrokovou sadzbou pri úveroch a vkladoch a znamená „za rok“. Napríklad: pri vkladoch úroková sadzba označená ako 5 % p. a. znamená, že za rok na vklade získate 5 % z vložených peňazí.

PIN (Personal Identification Number)

Zvyčajne štvormiestne osobné identifikačné číslo viažuce sa k platobnej karte. PIN umožňuje vykonávať transakcie, ako sú napr. platba za tovar v obchode alebo výber peňazí z bankomatu.

Plán príjmov a výdavkov

Je to iný výraz pre rozpočet.

Platobná karta

Umožňuje majiteľovi vyberať hotovosť (napríklad z bankomatu alebo na pobočke banky) a uhrádzať platby za tovary a služby (pomocou platobného terminálu alebo imprinteru). Najrozšírenejším druhom platobných kariet na Slovensku je debetná karta, ktorá je naviazaná na bežný účet a majiteľ karty používa vlastné finančné prostriedky z vlastného účtu. Ďalším druhom je kreditná karta, v prípade ktorej klient čerpá úver z banky.

Platobná metóda

Spôsob vyrovnania finančného záväzku-hotovosťou, bezhotovostne (platobným príkazom), poštovým peňažným poukazom, kreditnou kartou, debetnou kartou, čipovou kartou alebo kartou s predplatenou hodnotou a iné .

Platobný príkaz

Je pokyn klienta, adresovaný banke na uskutočnenie bankového prevodu (pripísania alebo odpísania peňažných prostriedkov). Rozlišujeme príkaz na úhradu a na inkaso. Klient môže vykonať bankový prevod niekoľkými spôsobmi: jednorazovým prevodným príkazom na úhradu, trvalým prevodným príkazom na úhradu, hromadným prevodným príkazom na úhradu, jednorazovým príkazom na inkaso (inkasom), trvalým príkazom na inkaso, prostredníctvom platobnej karty alebo iného platobného prostriedku. Platobný príkaz môže byť podaný v papierovej podobe na pobočke banky alebo elektronicky - napr. cez internetbanking.

Platobný terminál (POS - Point of Sale)

Je elektronické zariadenie v obchodoch, ktoré umožňuje klientovi platiť za tovar a služby bezhotovostne, pomocou platobnej karty. Softvér platobných terminálov je schopný sledovať tržby, zásoby a informácie o zákazníkoch.

Podielový fond

Spoločný majetok podielnikov, zhromaždený a spravovaný správcovskou spoločnosťou, ktorá vydáva podielové listy a investuje tento majetok.

Správca fondu investuje do diverzifikovaného portfólia cenných papierov, akými sú napr. akcie, dlhopisy alebo nástroje peňažného trhu. Podielový fond je založený na účely zhodnotenia majetku podielnikov formou investovania na finančných trhoch. Majetkové práva podielnikov sú reprezentované podielovými listami.

Podnikateľ

Fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá vykonáva sústavnú činnosť vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku, na základe oprávnenia alebo zo zákona. Podniká na vlastný účet, hospodári s majetkom a nesie podnikateľské riziko

Podvod

Úmyselné konanie, ktorým niekto uvedie inú osobu do omylu alebo využije jej omyl na obohatenie seba alebo niekoho iného.

Poistenie súkromné

Je organizované ako dobrovoľné (nepovinné), pričom sa v ňom okrem princípu solidarity výrazne uplatňuje aj princíp individuálnosti. Vykonávajú ho komerčné inštitúcie na ziskovom princípe. Výšku poistného, výšku poistného plnenia a ďalšie dôležité podmienky tohto poistenia určuje poistná zmluva.

Poistenie verejné

Ide o povinné poistenie, kde okruh poistencov a aj výšku poistného upravuje zákon. Hlavnými druhmi verejného poistenia sú sociálne poistenie realizované Sociálnou poisťovňou a zdravotné poistenie realizované zdravotnými poisťovňami. Verejné poistenie je organizované ako povinné poistenie na princípe solidarity.

Poistenie zodpovednosti

Je poistenie, pri ktorom má poistený právo, aby poisťovňa a za neho zaplatila škodu, ktorú on spôsobil niekomu inému (napr. pri vytopení susedov).

Poistený

Osoba uvedená v poistnej zmluve, ktorej vyplýva z poistenia právo na poistné plnenie ak sa stane poistná udalosť, a to bez ohľadu na to, či poistenie dohodla sama alebo iná osoba (poistník).

Poistka

Je písomné potvrdenie poistovateľa o uzavretí poistnej zmluvy.

Poistná doba

Je doba, na ktorú bolo poistenie dohodnuté .

Poistná suma

Horný limit finančnej náhrady, ktorú poistovateľ poskytne v prípade poistnej udalosti, ak sa splnia podmienky, dohodnuté v poistnej zmluve.

Poistná udalosť

Je udalosť, ktorá je bližšie určená v poistnej zmluve a na základe ktorej vzniká právo na vyplatenie poistného plnenia (napr. pri havárii autobusu — škodová udalosť) utrpí škodu 5 ľudí (5 poistných udalostí).

Poistná zmluva

Je zmluva, ktorou sa poistovateľ zaväzuje poistenému poskytnúť poistné plnenie, ak nastane poistná udalosť, v zmluve bližšie určená . Osoba, ktorá s poistovateľom zmluvu uzavrela (poistník) sa zaväzuje platiť poistovateľovi dohodnuté poistné.

Poistné

Cena za poistenie. Za to, že niekto iný prevezme na seba riziko straty, škody, ujmy. Zvyčajne je to poistovňa. Môže byť platené jednorazovo, za celú dobu poistenia (jednorazové poistné) alebo v dohodnutých časových obdobiach, napr. mesačne, štvrtročne, polročne, ročne (bežné poistné).

Poistné obdobie

Je časové obdobie, dohodnuté v poistnej zmluve, za ktoré sa platí poistné (tzv. bežné poistné).

Poistné plnenie

Je plnenie, ktoré je poistovateľ povinný poskytnúť, ak sa stala poistná udalosť. Poistovateľ ho poskytne v súlade s obsahom poistnej zmluvy.

Poistník

Osoba (fyzická alebo právnická), ktorá s poisťovateľom uzatvorila poisťnú zmluvu. Je povinná platiť poisťné za poisťnú ochranu a má práva stanovené v poisťnej zmluve. Má aj právo zmluvu vypovedať.

Poisťovateľ

Právnická osoba, ktorá má povolenie na vykonávanie poisťovacej činnosti, v súlade s platnou legislatívou.

Porovnávacie nakupovanie

Proces získavania informácií o produktoch a službách, s cieľom nájsť najvyššiu kvalitu alebo vlastnosti, za najpriaznivejšiu cenu.

Portfólio

Sú bor cenných papierov — akcií, dlhopisov, podielových listov a nehnuteľností, ktoré investor vlastní.

POS (pozri pojem Platobný terminál)

Povolené prečerpanie (kontokorent, kontokorentný úver)

Povolené prečerpanie je úverový produkt, ktorý banka môže poskytnúť klientovi spolu s bežným účtom. Banka klientovi umožňuje ísť do „mínusu“. Ide v podstate o predschválený úver, ktorého veľkosť sa odvíja od výšky príjmu poukazovaného na povolený účet. Prečerpanie musí byť medzi klientom a bankou uvedené a dohodnuté v zmluve.

Pôžička do výplaty

Vysoko úročená rýchla pôžička, poskytovaná špecifickými podnikmi, ktoré prispôbujú cyklus jej splácania výplatným dňom dlžníka. Túto prax v niektorých štátoch zakazuje zákon.

Pracovné miesto

Pozícia v zamestnaní, so špecifickými povinnosťami a odmenou.

Pracovný príjem

Je príjem zo zamestnania vrátane provízií.

Predčasné splatenie úveru

Ak klient banke po vzájomnej dohode uhradí nesplatenú časť úverovej pohľadávky skôr, ako bola pôvodne dojednaná lehota splatnosti úveru v úverovej zmluve, ide o predčasné splatenie úveru. Takáto dohoda medzibankou a klientom musí mať vždy písomnú formu. V niektorých prípadoch je predčasné splatenie úveru spoplatnené.

Prehľad peňažných tokov

Prehľad príjmov a platieb za dané obdobie; pomáha pri zostavovaní rozpočtu; tiež známy pod názvom výkaz príjmov a výdavkov.

Príjem

V domácnosti sú to peniaze, zarobené zo zamestnania, podnikania alebo z investovania do cenných papierov, výhry a pod. V podnikaní je to suma peňazí, ktoré podnikateľ získava z predaja svojich výrobkov, tovarov alebo služieb. Ide o prírastok peňažných prostriedkov alebo ich ekvivalentov (napr. šeky, peňažné poukážky).

Príjem z úrokov

Peniaze, ktoré získava veriteľ od finančných inštitúcií, štátu, podnikov alebo iných subjektov za používanie jeho peňazí.

Prospekt cenného papiera

Je to dokument, ktorý poskytuje podrobné informácie o podielových fondoch, akciách, dlhopisoch a iných investíciách, ponúkaných na predaj. Musí byť zverejnený prostredníctvom médií a internetu, pred začatím obchodovania.

Reálna úroková miera

Zohľadňuje vplyv očakávanej inflácie. Ide teda o rozdiel medzi nominálnou úrokovou mierou a očakávanou infláciou. V prípade vkladov je z dlhodobého hľadiska dôležité, aby reálna úroková miera mala kladnú hodnotu. Jej záporná hodnota znamená, že v sledovanom období miera inflácie je vyššia ako ponúkaná nominálna úroková miera.

Reklama

Oznámenie, obvykle platené, informujúce o výrobkoch alebo službách, ktorého cieľom je podporiť ich predaj.

Renta

Je to pravidelný príjem, plynúci z vlastníctva majetku, ktorý môže byť vo finančnej alebo inej forme.

Revolvingový úver

Automaticky obnovovaný úver. Po uplynutí dohodnutej lehoty pokračuje úverový vzťah s rovnakými podmienkami. Príkladom takéhoto úveru je kreditná karta.

Riadenie rizík

Proces výpočtu rizika a vytvorenia spôsobov na jeho minimalizáciu alebo na zvládnutie straty, napr. zakúpením poistenia alebo diverzifikáciou (rozložením) investícií.

Riziko

Miera pravdepodobnosti straty alebo neistoty návratnosti investície.

Ročná percentuálna miera nákladov (RPMN)

RPMN predstavuje celkové náklady spojené s úverom (napr. spotrebiteľským) alebo pôžičkou. RPMN je číslo vyjadrené v percentách, ktoré spotrebiteľovi umožní uje jednoduché porovnanie spotrebiteľských úverov a pôžičiek v predzmluvnej fáze. Do výpočtu sa zahŕňajú nielen výška úrokovej sadzby, ale aj poplatky, ktoré sú spojené s úverom alebo pôžičkou. Pre spotrebiteľa je najvýhodnejším úverom alebo pôžičkou tá, ktorá má najnižšiu hodnotu RPMN (pri rovnakej sume úveru a dobe, na ktorú je poskytnutý).

Rozhodovanie systematické

Metóda výberu ďalších krokov, po získaní a vyhodnotení informácií a zvažení nákladov a prínosov rôznych alternatív a ich dôsledkov.

Rozpočet

Plán príjmov a výdavkov na určité obdobie. Môže ísť pritom o rodinný rozpočet, rozpočet obce, štátny rozpočet.

Ručiteľ

Je osoba, ktorá sa zaväzuje zaplatiť banke hrd namiesto dlžníka v prípade, ak dlžník neplatí riadne a včas.

Rýchle pôžičky

Sú to vysoko úročené krátkodobé pôžičky, poskytované špecifickými podnikmi (nebankové subjekty), ktoré prispôbujú cyklus ich splácania výplatným dňom dlžníka. Túto prax v niektorých štátoch zakazuje zákon.

Sadzobník poplatkov banky

Je dokument, v ktorom sú uvedené všetky poplatky banky. Cenník, spolu s obchodnými podmienkami banky, sú súčasťou každej zmluvy o poskytovaní bankových produktov a služieb. O cenách musí byť klient informovaný ešte pred podpísaním zmluvy. Cenník musí banka zverejňovať na pobočke banky a na internete. O zmenách v cenníku musí byť klient informovaný 15 dní pred zmenou. Spôsob informovania je dohodnutý v zmluve alebo v obchodných podmienkach banky. Banka musí o zmenách informovať aj Národnú banku

Slovenska, ktorá vybrané ceny zverejňuje na svojej webovej stránke. Počas trvania zmluvného vzťahu banka môže upraviť ceny. Ak klient nesúhlasí, má právo v súlade s obchodnými podmienkami odstúpiť od zmluvy.

Sankčná úroková sadzba, sankčný úrok

V prípade, ak klient pri úvere porušil podmienky zmluvy (napr. v prípade omeškania splátky), platí v banke sankčný úrok.

Sociálna dávka - dávka v hmotnej núdzi

Je to všeobecný pojem, jeho synonymum a v legislatíve ukotvený pojem, je dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi. Občanom v hmotnej núdzi sa poskytuje pomoc, a to formou dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi. Môže sa poskytovať v peňažnej forme, vecnej forme alebo kombinovanej forme. Sociálnou dávkou je aj finančný príspevok štátu pre rodiny s nezaopatrenými deťmi a finančný príspevok na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

Sociálna podpora (rodinné dávky)

Ide o rodinné dávky, financované zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu obce, prostredníctvom ktorých sa štát alebo obec priamo podieľa na riešení niektorých životných situácií (najmä narodenie, výživa a výchova dieťaťa). Nárok na rodinné dávky nie je podmienený platením príspevkov, či príjmovými pomermi oprávnených osôb.

Sociálna pomoc

Predstavuje systém náhradných zdrojov, najčastejšie v situáciách hmotnej núdze najzraniteľnejších skupín obyvateľov. Občan, ktorý je bez príjmu alebo má minimálny príjem, má nárok na pomoc zo strany štátu formou dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke, ktoré sú dočasnou náhradou pracovného príjmu. Občan s ťažkým zdravotným postihnutím má nárok na sociálnu službu alebo kompenzáciu zdravotného postihnutia.

Sociálne minimum, životné minimum

Za jeho synonymum možno považovať životné minimum. Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Sociálne poistenie

Je to systém poistení (nemocenské, starobné, invalidné, úrazové, garančný fond, poistenie v nezamestnanosti, rezervný fond). Jeho úlohou je ochrana obyvateľov v rôznych situáciách (ako napr. materstvo, či pracovná neschopnosť), a to najmä pokiaľ ide o následky vo vzťahu k pracovnej sile. Podstata poistného

systemu vychádza z predchádzajúcej ekonomickej aktivity občanov a ich príjmov. Ide o systém zásluhovosti, ktorý je súčasťou reformy sociálneho poistenia, čo v praxi znamená, že výška poistnej dávky bude adekvátne odvedenej časti (odvodov do poistných fondov) prostriedkov do systému.

Splátka

Splátka je pravidelná platba za poskytnutý úver, ktorú platí dlžník (klient) veriteľovi (banke) v stanovených (zväčša mesačných) intervaloch. Splátka sa skladá z dvoch častí, zo splátky istiny a z úroku. Súhrn všetkých splátok tvorí celkovú výšku požičaných prostriedkov a úrokov zaplatených za poskytnutie úveru. Väčšina úverov je splácaná anuitne. T. j. výška splátok sa nemení.

Splátkový kalendár

Je rozpis jednotlivých splátok úveru, uvedený v zmluve. Splátkový kalendár úveru obsahuje termíny splatnosti a výšku jednotlivých splátok.

Spoluúčasť

Je to dojednanie v poistnej zmluve, že poisťovníca a zníži každé poistné plnenie o vopred dohodnutú sumu, ktorá môže byť určená v peniazoch alebo v percentách. Výška spoluúčasti má vplyv na poistné (čím vyššia spoluúčasť, tým nižšie poistné).

Sponzoring

Sponzoring je peňažná alebo iná forma podpory, poskytnutá za dohodnutú protislužbu. Sponzoring je teda „príspevok s protiplnením“. Sponzorský príspevok je možné poukázať najčastejšie na základe zmluvy o reklame, kedy príjemca vykáže činnosti smerujúce k naplneniu marketingových cieľov sponzora.

Sporenie

Proces vyčleňovania časti príjmu na použitie v budúcnosti. Úspory sú zdrojom okamžitej hotovosti v prípadoch núdze a zároveň sú určené na plnenie krátkodobých cieľov a investovanie.

Sporiaci dlhopis

Dokument, predstavujúci pôžičku na dobu dlhšiu než 1 rok, ktorá bude splatená spolu s úrokmi k presne stanovenému dátumu.

Sporiaci účet

Je krátkodobý vkladový produkt, kombinácia terminovaného vkladu a bežného účtu. Na jednej strane poskytuje vyššie úročenie, podobne ako termínované

vklady, na strane druhej peniaze na účte nie sú viazané, podobne ako na bežnom účte.

Spotrebiteľské úvery

Sú špecifické typy úveru v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch. Spotrebiteľským úverom je každý úver, poskytnutý na viac ako 3 mesiace, v rozpätí od 200 do 20 000 eur, ktorého účelom nie je zabezpečenie bývania a je splácaný viac ako 4 splátkami. Najčastejšími úvermi, ktoré sa riadi podľa tohto zákona, sú spotrebiteľské úvery od bánk, kreditné karty, lízing, úvery a pôžičky splátkových spoločností.

Spotrebný úver

Je úver, poskytnutý domácnostiam za účelom nákupu spotrebných tovarov alebo služieb, resp. zaobstarania bývania. Na rozdiel, od napr. investičných úverov sa predmet kúpy nestáva zdrojom príjmov na splatenie tohto úveru. Spotrebný úver môže mať podobu kontokorentného úveru (povolené prečerpanie, kreditnej karty, splátkového úveru) a úverov na bývanie (hypotéka, hypotekárny úver).

Správa o úverovej histórii

Úradný záznam úverovej histórie dlžníka, vrátane takých informácií ako výška a typ využitého úveru, dlžné sumy, akékoľvek porušenia povinností, vyhlásenia bankrotu alebo daňové pohľadávky.

Stavebné sporenie

Je účelový, štátom podporovaný produkt stavebných sporiteľní, ktorého cieľom je získať prostriedky na kúpu, výstavbu alebo rekonštrukciu bývania. Stavebné sporenie sa skladá z dvoch fáz. Prvou fázou je sporenie, keď klient ukladá na účet v stavebnej sporiteľni prostriedky, kde sa mu pravidelne pripisujú úroky a štátna prémie. Po splnení podmienok klient môže získať v druhej fáze stavebný úver.

Stavebný úver

Je špecifický typ úveru, poskytovaný stavebnými sporiteľňami, určený najmä na účely zabezpečenia bývania. Samotnému poskytnutiu úveru predchádza fáza sporenia, ktoré je zvýhodnené štátnou prémieou.

St'ážnosť

Vyjadrenie nespokojnosti výrobkom/službou, často vo forme listu, adresovaného predávajú cemu alebo finančnej inštitúcii, ktorý dokumentuje problémy a uvádza požadované riešenie.

Škodová udalosť

Udalosť, z ktorej vznikla škoda a je dôvodom vzniku práva poškodeného na poistné plnenie. V rámci jednej škodovej udalosti môže vzniknúť niekoľko poistných udalostí. Napr. pri havárii autobusu, ktorá predstavuje jednu škodovú udalosť, utrpí škodu päť poistených ľudí, a teda ide o päť poistných udalostí.

Termínovaný vklad

Je produkt bánk, ktorý umožňuje zhodnotiť peniaze klienta, počas pevne stanoveného obdobia. Úroková sadzba počas tohto obdobia zostáva nezmenená.

Tolerančné obdobie

Čas, kedy dlžník môže splatiť dlžnú sumu splatného úveru v plnej výške bez finančných poplatkov alebo splatiť poistnú istinu bez pokuty.

Transferová platba

Peniaze, ktoré štát poskytuje občanom pre iné dôvody, než je bežné zamestnanie alebo než je výmena za tovar a služby. Príkladom takejto platby sú sociálne dávky, podpora v nezamestnanosti a pod.

Trvalý platobný príkaz

Trvalý platobný príkaz sa používa pri pravidelných (obvykle mesačných) úhradách, pri ktorých je vopred známa uhrádzaná suma. Majiteľ účtu pri vytvorení trvalého platobného príkazu stanoví číslo účtu prijímateľa výšku sumy, čas platnosti príkazu, periodicitu uhrádzania a dátum splatnosti.

Účastník súkromného poistenia

Zmluvné strany, t.j. poisťovateľ a poistník a ďalej poistený (osoba, ktorá je uvedená v poistnej zmluve, a ktorá má právo na poistné plnenie) a každá ďalšia osoba, ktorej zo súkromného poistenia vzniklo právo alebo povinnosť (napr. poškodený, ktorému vzniklo právo na poistné plnenie).

Úrok

Je cena peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie. Pri vkladoch je to suma, ktorú platí banka klientovi, pri úveroch je to suma, ktorú platí klient banke. Je to tiež suma, ktorú finančné inštitúcie, štát alebo korporácie platia za používanie peňazí investora. Je to čiastka, ktorú musíte zaplatiť banke, ak si zoberiete pôžičku, okrem požičaných peňazí.

Úroková sadzba

Je cena peňazí (úverov a vkladov) vyjadrená v percentách, daná ako pomer úroku a vkladu. Najčastejšie býva ročná, označená p. a. (pro anno). Môže byť fixná (nemenná) na určité obdobie alebo premenlivá, s ktorou môže banka počas trvania úveru hýbať. V prospech i neprospech klienta.

Úrok z omeškania

Je suma, ktorú musí dlžník uhradiť banke v prípade omeškania splátky úveru. Spôsob výpočtu a výška úrokovej sadzby je stanovená v zmluve a vo všeobecných obchodných podmienkach.

Úschova účtovných dokladov

Proces udržiavania riadnych účtovných záznamov finančných záležitostí osoby, vrátane získaných príjmov, uhradených daní, výdavkov na domácnosť, pôžičiek, poistení a právnych dokumentov.

Úver

Je produkt, pri ktorom banka poskytne na isté, vopred stanovené obdobie, určenú sumu peň azí a klient sa zaviazuje poskytnuté prostriedky vrátiť a zaplatiť úrok.

Úver s pozastaveným splácaním

Je to druh úveru, keď počas jeho trvania dlžník spláca iba úroky a poplatky a celú istinu uhradí na konci. U nás sa vyskytuje zriedkavo.

Úverová poradenská služba

Organizácia, poskytujú ca poradenstvo v oblasti zvládania dlhov a nakladania s peniazmi a poradenstvo ľuďom s problémami so zadlžením.

Úverové skóre

Štatistická miera bonity žiadateľa o úver, ktorá predstavuje pravdepodobnosť splatenia úveru.

Úverový register

Úverový register spravuje informácie o úveroch, o povolenom prečerpaní na účte, vydaných kreditných kartách, podaných žiadostiach o úver klientov v bankách. Každý klient má pravo dozvedieť sa, aké informácie o ňom úverový register vedie. Tieto informácie bývajú spolatnené. Informácie z úverového registra výrazne znižujú náklady, spojené s hodnotením schopnosti klienta splácať úver.

Úveru schopný, bonitný

Predpoklad, že konkrétny dlžník má dostatočný majetok, aktíva a/alebo inklináciu splácať pôžičku.

Úžerník

Osoba, ktorá požičiava peniaze za neprimerané úroky.

Valuta

Valuta je cudzia mena v hotovostnej podobe. Valutový kurz je výmenný pomer dvoch mien, v prípade hotovostných operácií - napr. pri zámene peňažných prostriedkov v banke alebo zmenárni.

Variabilná úroková sadzba

Je pri úveroch úroková sadzba, ktorej výška sa počas trvania úveru mení v závislosti od trhových podmienok. Najčastejšie sa variabilná úroková sadzba prispôbuje zmenám základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky a sadzbám, za ktoré si banky požičiavajú medzi sebou (EURIBOR).

Variabilný symbol

Je maximálne 10-miestne číslo, ktoré je spolu s konštantným symbolom, číslom účtu platiteľa a príjemcu, sumou, menou a dátumom splatnosti, sú časťou prevodného príkazu. Vyplnenie variabilného symbolu nie je povinné. Slúži na identifikáciu platby medzi klientmi banky.

Veriteľ

Veriteľ je jedna zo zmluvných strán úverového vzťahu, väčšinou banka, ktorá poskytla dlžníkovi na stanovenú dobu peňažné prostriedky.

Vinkulácia

Je blokácia peňazí na účte klienta, v prospech banky alebo iného subjektu.

Vklad

Vkladom sú peniaze, vložené na účet klienta.

Vkladná knižka

Je základný vkladový produkt bánk. Ide o formu cenného papiera, ktorý potvrdzuje, že banka prijala od majiteľa peniaze (vklad). Vkladná knižka môže byť vedená v domácej aj v zahraničnej mene.

Vlastné imanie

Je dlhodobý zdroj krytia majetku, ktorého najdôležitejšou súčasťou je základné imanie. Základné imanie je všetko, čo do podniku (firmy) vložili zakladatelia.

Výdavky

V domácnosti sú to platby za tovary a služby vrátane stálych výdavkov a premenných nákladov. V podnikaní ide o úbytok peňažných prostriedkov alebo ich ekvivalentov, ktoré súvisia s nákupom dlhodobého a krátkodobého majetku a služieb na podnikateľskú činnosť.

Výkaz hotovostných tokov

Prehľad príjmov a platieb za dané obdobie, pomáha pri zostavovaní rozpočtu, tiež známy pod názvom výkaz príjmov a výdavkov.

Výluky z poistenia

Udalosti, riziká alebo predmety, na ktoré sa dohodnuté poistenie nevzťahuje. Sú dôležitou súčasťou poistných podmienok

Výnos

Je účtovná kategória a znamená ekonomický prínos v činnosti firmy, ktorý sa dá oceniť, čiže vyjadriť v peniazoch. Sú to napríklad tržby za predané výrobky alebo služby. (Cieľ podnikateľskej činnosti: Robiť niečo, čo „vynáša“.)

Výpovedná lehota

Výpovedná lehota pri vkladoch je doba, počas ktorej vkladateľ nemôže disponovať peniazmi bez toho, aby stratil časť úroku alebo zaplatil poplatok za predčasný výber.

Zabezpečenie úveru

V prípadoch, keď bonita klienta nie je postačujúca, alebo to stanovuje zákon (napríklad v prípade hypotekárnych úverov), banka podmieňuje poskytnutie úveru jeho zabezpečením. Najčastejšie ide o zabezpečenie záložným právom na nehnuteľnosť, hnutelným majetkom (auto) alebo ručiteľom.

Zábezpeka

Majetok, ktorý sa dlžník zaviazal odovzdať veriteľovi v prípade nesplácania.

Základná úroková sadzba

Sadzba Európskej centrálnej banky, ktorú Európska centrálna banka stanovuje a zverejňuje pre hlavné finančné obchody, vykonávané Eurosystemom v rámci Európskeho systému centrálnych bánk. Od tejto sadzby sa odvíjajú všetky úrokové sadzby úverov a vkladov pre klientov.

Záložňa

Právnická osoba alebo fyzická osoba, podnikateľ poskytujúci rýchle vysoko úročené pôžičky, zabezpečené osobným majetkom, ako napr. šperkmi.

Zamestnanecký benefit

Kompenzácia alebo odmena, ktorú zamestnanec dostane okrem mzdy.

Záruka

Písomná záruka, vystavená výrobcom alebo distribútorom, ktorá uvádza podmienky, za akých je možné výrobok vrátiť, vymeniť alebo dostať zaň vrátené peniaze.

Závazok

Existujúca povinnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá sa dá spoľahlivo oceniť a v budúcnosti bude znamenať zníženie (úbytok) peňažných prostriedkov alebo ich ekvivalentov.

Závet

Právne záväzné vyjadrenie želaní osoby, ktorá sa nakladania s jej majetkom po jej smrti.

Zberateľské predmety

Fyzické objekty, umelecké diela, známky a starožitnosti, ktoré investor kupuje s nádejou, že sa časom zvýši ich hodnota.

Zisk

Kladný rozdiel medzi celkovými výnosmi (príjmami) a celkovými nákladmi (výdavkami) podniku alebo investície.

Zložené úročenie

Je najčastejšia forma úročenia, používaná v bankách. Napr. v prípade vkladových produktov sa úročí nielen vklad (istina), ale aj úroky z predchádzajúcich období.

Zmluva

Právne záväzný akt medzi dvoma alebo viacerými zmluvnými stranami.

Zrážky zo mzdy

Sumy, ktoré zamestnávateľ odpočíta zamestnancovi z čistej mzdy (napr. exekúcia alebo dobrovoľné splátky úverov).

Životná úroveň

Celková úroveň komfortu jednotlivca, domácnosti, obyvateľstva, mieraná množstvom tovarov a služieb, ktoré tieto spotrebujú.

Životné minimum (pozri pojem Sociálne minimum).

Životné poistenie

Samostatný druh poistenia, zahrňujúci poistenie pre prípad smrti, dožitia, poistenie vena, investičné poistenie, kapitálové poistenie. Delí sa na

rezervotvorné, pri ktorom má poistený právo na odkupnú hodnotu v prípade skoršieho zániku, a na rizikové, pri ktorom sa odkupná hodnota netvorí.

Zdroje: 1. Slovník základných pojmov NŠFG verzia 1.2 (2017)
2. Metodika PSP (www.poznaj.sk)